

การประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

The Evaluation of the Assistance and the Student Care System of

School under Secondary Educational Service Area Office 5

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 June 2019

Revised 9 July 2019

Accepted 18 July 2019

Available Online 22 May 2020

สิรินุช ฉายประทีป^{1*}, จิตตินันท์ บุญสธิกรกุล²

และ ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์³

Sirinut Chaiprateep^{1*}, Jittinun Boonsathirakul²

and Chatsiri Piyapimonsit³

ABSTRACT

The evaluate the assistance and student care system of school under Secondary Educational Service Area Office 5 had an objective to assess the assistance and student care system of school in Secondary Educational Service Area Office 5 which studied the suitability in 3 aspects: context, process and outcome. Research sample groups were included 55 heads of the assistance and student care system of school, 357 teachers, and 397 students. Data were collected by using questionnaires and analyzed by means and standard deviation.

The research revealed that: 1) Result of the context evaluation of the assistance and student care system at high level, 2) The process evaluation of the assistance and student care overall at a high level, and 3) The outcome evaluation of the assistance and student care system overall at a high level.

KEYWORDS: THE EVALUATION / THE ASSISTANCE AND STUDENT CARE SYSTEM / CPO MODEL

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Research and Evaluation), Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
Associate, Professor, Educational of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Kasetsart university, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
Assistant, Professor, Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Kasetsart university, Thailand.

* Corresponding author; E-mail address: Evephant28@gmail.com

doi: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยจะประเมินความเหมาะสมใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการประเมินและด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 55 คน ครู จำนวน 357 คน นักเรียน จำนวน 397 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 มีความเหมาะสมดังนี้ 1) ด้านประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ด้านผลผลิตของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การประเมิน / ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน / CPO model

บทนำ

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมเป็นอย่างมาก เช่น ติดการพนัน ติดเกม การมั่วสุมในหอพัก หนีเรียน ทะเลาะวิวาท หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ระบุถึงปัจจัยหลักที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมหลายประการด้วยกัน เริ่มจากสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนแสดงออกในทางที่ไม่ถูกต้อง เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยที่เด็กและเยาวชนต้องเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็กและเยาวชนเพราะเด็กและเยาวชนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนวันละประมาณ 6-8 ชั่วโมง และถ้าโรงเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการจัดการที่เหมาะสมต่อการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างเท่าทัน ทั้งถึง ถูกต้องและเป็นธรรม ก็จะมีผลต่อการเกิดปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ตามมาอีกมากมาย เมื่อเด็กและเยาวชนอยู่ในโรงเรียนนั้น เพื่อนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในชีวิตของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นธรรมชาติของทุกคนต้องมีเพื่อน แต่เพื่อนก็เป็นเสมือนดาบสองคมที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยก้าวพลาดไปในทางที่ผิด เพื่อนที่ชักชวนไปในทางที่ผิดจะนำไปสู่ปัญหาของชุมชน สังคมและประเทศชาติ และความล้มเหลวในชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างประเมินค่าไม่ได้

กรมสุขภาพจิตและกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกันพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นมา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ (กรมสุขภาพจิต, 2546) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา

ป้องกัน แก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็กโดยให้สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ควรหาแนวทาง นำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาพัฒนาครูเพื่อที่จะสามารถดำเนินการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สพลฐ. ได้จัดให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแนวความคิดในการดำเนินงาน คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายรวมถึง การส่งเสริมสิ่งที่เป็นจุดเด่นของนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือของการดำเนินงานสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน (กรมสุขภาพจิต, 2544)

ผู้เรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาถือว่าอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญ เพราะการศึกษาในระดับมัศึกษานั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ ทักษะในการดำเนินชีวิตให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างเสริมสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ และยังเน้นการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนเอง และประเทศตามบทบาทของตน จึงจำเป็นต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม (กรมสุขภาพจิต, 2544)

ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและปฏิสัมพันธ์กันสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินของ เยาวดี รามชัยกุลวิบูลย์ศรี (2556) ที่ได้พัฒนารูปแบบหรือแบบจำลองการประเมินโครงการที่เหมาะสมกับประเทศไทย การประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นอันนำไปสู่การตัดสินใจความสำเร็จ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนการสร้าง และการกำหนดทางเลือกใหม่ในการดำเนินงาน ดังนั้น กิจกรรมการประเมินโครงการจึงเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็น เกี่ยวกับปัจจัยขั้นพื้นฐานตลอดจนกระบวนการที่ปฏิบัติระหว่างดำเนินงาน และผลผลิต ภายใต้กิจกรรมและช่วงเวลาที่ได้กำหนดหรือวางแผนไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 และเป็นครูผู้รับผิดชอบงานวัดและประเมินผลของโรงเรียน จึงมีความสนใจในการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 โดยได้นำแบบจำลองการประเมินของ เยาวดี รามชัยกุลวิบูลย์ศรี (2556) ที่เรียกว่า แบบจำลองการประเมินซีโป (CPO's Evaluation Model) มาเป็นรูปแบบการประเมิน โดยประเมิน 3 ด้าน คือ ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม (Context) กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Outcome) เพื่อให้ได้สารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน และให้ได้มาซึ่งผลของการประเมินที่ครอบคลุมการดำเนินกิจกรรมรวมไปถึงการนำมาเพื่อเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาระบบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 5 รวมถึงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินภายนอกจากรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสี่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5
2. เพื่อประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5
3. เพื่อประเมินผลผลิตของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยใช้แบบจำลองการประเมินซีโป
(CPO's Evaluation Model) มาเป็นรูปแบบการประเมิน โดยประเมิน 3 ด้าน คือ ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะ
แวดล้อม (Context) กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Outcome) ของระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จำนวน 64 คน ครู จำนวน 3,283 คน และนักเรียน จำนวน
50,124 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
จำนวน 55 คน ครู จำนวน 357 คน นักเรียน จำนวน 397 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple
Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรทาร์ยามาเน่ (ยูทช ไกยวรรณ์,
2553) และสุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือและครูเป็นแบบสอบถามที่
มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Closed-ended Form) จำนวน 96 ข้อ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด
(Closed-ended Form) จำนวน 66 ข้อ

โดยแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งสองฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.6-1.0 และ
มีค่าความเที่ยง (Reliability) ฉบับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือและครูอยู่ที่ 0.96 และฉบับนักเรียนอยู่ที่ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปยัง
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือ
ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ครูและนักเรียนทางไปรษณีย์ และกำหนดวันรับแบบสอบถามกลับภายในเดือนมิถุนายน 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลโดยใช้คะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.51 – 5.00	แปลว่า	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลว่า	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	แปลว่า	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลว่า	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	แปลว่า	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในส่วนของการประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ซึ่งได้ผลดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลในด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมในส่วนของการดำเนินการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความต้องการ			
1.1 ครอบครัวยากจน	4.37	0.58	มาก
1.2 ปัญหาครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง แยกทาง	4.38	0.73	มาก
1.3 สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่าง ๆ	3.85	0.95	มาก
1.4 แหล่งที่อยู่อาศัยของนักเรียนไม่ปลอดภัย	3.50	0.71	ปานกลาง
1.5 สภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่คล่องตัว	3.61	0.87	มาก
1.6 นโยบายของรัฐบาลในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ	4.30	0.62	มาก
1.7 ปัญหาการติดสิ่งเสพติด	4.05	0.86	มาก
1.8 ปัญหาความสามารถในการเรียน	4.04	0.88	มาก
1.9 ปัญหาทางด้านสุขภาพ ร่างกายไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด	3.58	1.12	มาก
1.10 ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน เช่นการเลียนแบบเพื่อน การติดเพื่อน ฯลฯ	3.92	0.96	มาก
1.11 ปัญหาด้านจิตใจของนักเรียน เช่น อารมณ์รุนแรง มีความซึมเศร้า อารมณ์ไม่เหมาะสม	3.72	1.06	มาก
1.12 ผู้ไม่เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี	4.01	0.69	มาก
รวมด้านความต้องการ	3.94	0.84	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลในด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านสภาวะแวดล้อมในส่วนของความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ต่อ)

ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน			
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน	4.42	0.53	มาก
2.2 ครูมีรูปแบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน	4.28	0.49	มาก
2.3 จัดกิจกรรมเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.14	0.56	มาก
2.4 ชุมชน และผู้ปกครองให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ การให้ความรู้ รวมไปถึง การช่วยส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	3.64	0.78	มาก
2.5 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมอย่าง สม่ำเสมอตลอดปีการศึกษา	4.27	0.61	มาก
รวมด้านความเป็นไปได้	4.15	0.59	มาก
3. ความพร้อมและทรัพยากรของโรงเรียน			
3.1 มีการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.43	0.63	มาก
3.2 บุคลากร มีความรู้และความสามารถ	4.57	0.57	มากที่สุด
3.3 โรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับ ประสบการณ์หรือพัฒนาตนเอง	3.92	0.74	มาก
รวมด้านความพร้อมและทรัพยากร	4.31	0.65	มาก
รวมด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม	4.13	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินพบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านสภาวะแวดล้อมของของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.69) โดยความต้องการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง แยกทาง มีคะแนนค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.73) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา ครอบครัวยากจน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.58) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก นโยบายของรัฐบาลในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.62) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ใน เกณฑ์มาก โดยในข้อ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานมีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.53) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา ครูมีรูปแบบและแนวทางในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.49) ระดับความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์มาก โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมอย่าง สม่ำเสมอตลอดปีการศึกษา มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.61) ระดับความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์มาก ความพร้อม และทรัพยากรของโรงเรียนผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร มีความรู้และความสามารถมีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.57) ระดับความคิดเห็น

อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด รองลงมา มีการวางแผนการปฏิบัติงาน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.43, S.D. = 0.63$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก และโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียน ให้ได้รับประสบการณ์หรือพัฒนาตนเอง มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.92, S.D. = 0.74$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในส่วนของการประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ (Process) ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ซึ่งได้ผลดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมิน ในด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ(Process)

กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ(Process) ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1.1 มีการทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.34	0.63	มาก
1.2 ครูประเมินพฤติกรรมนักเรียน	4.31	0.54	มาก
1.3 นักเรียนประเมินพฤติกรรมตนเอง	4.43	0.56	มาก
1.4 ผู้ปกครองนักเรียนประเมินพฤติกรรมนักเรียน	4.17	0.58	มาก
1.5 ครูรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลในระยะเวลาที่โรงเรียนกำหนด	4.50	0.50	มาก
1.6 มีการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.56	0.66	มากที่สุด
1.7 ครูศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี(Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา	4.23	0.72	มาก
1.8 ครูนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	4.27	0.62	มาก
รวม การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.35	0.60	มาก
2. การคัดกรองนักเรียน			
2.1 ครูวางแผนการคัดกรองนักเรียน	4.26	0.48	มาก
2.2 ครูคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	4.32	0.47	มาก
2.3 ครูบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน	4.44	0.53	มาก
2.4 ครูรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน	4.54	0.60	มากที่สุด
2.5 มีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน	4.16	0.64	มาก
2.6 ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนถือเป็นความลับ ไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนจัดอยู่ในกลุ่มใด	4.17	0.57	มาก
2.7 มีการจัดทำเอกสารผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.30	0.68	มาก
2.8 สถานศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา	4.40	0.56	มาก
2.9 สถานศึกษาได้ออกแบบเครื่องมือคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา	4.18	0.65	มาก
รวม การคัดกรองนักเรียน	4.31	0.65	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมิน ในด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่าง
ดำเนินโครงการ(Process) (ต่อ)

กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ(Process) ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. การส่งเสริมนักเรียน			
3.1 ครูจัดกิจกรรมแนะแนว ให้นักเรียนทุกคน	4.29	0.62	มาก
3.2 จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน และผู้ปกครองเครือข่าย	4.50	0.60	มาก
3.3 ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม	4.42	0.62	มาก
3.4 ครูรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนจากการจัดกิจกรรมแนะแนว และการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน	4.29	0.71	มาก
3.5 โรงเรียนจัดตั้งชมรม/กลุ่มตามความสนใจของนักเรียน	4.08	0.75	มาก
3.6 โรงเรียนสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	3.92	0.59	มาก
3.7 โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ	4.22	0.53	มาก
3.8 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ตนเองถนัด	4.05	0.64	มาก
รวม การส่งเสริมนักเรียน	4.22	0.63	มาก
4. การป้องกันและช่วยเหลือ			
4.1 ครูที่ปรึกษา ดูแลเป็นที่ปรึกษานักเรียนด้านต่าง ๆ	4.28	0.75	มาก
4.2 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันให้กับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน	4.54	0.53	มากที่สุด
4.3 ครูติดตามผลหลังดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน	4.37	0.52	มาก
4.4 โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองแต่ละภาคเรียน ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	4.48	0.50	มาก
4.5 โรงเรียนจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน	4.09	0.74	มาก
4.6 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาปัญหาเบื้องต้นอย่างจริงจังเพื่อใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน	4.04	0.68	มาก
4.7 ครูได้นำแผนการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียนมาปรับปรุง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.25	0.58	มาก
รวม การป้องกันและช่วยเหลือ	4.29	0.61	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน			
5.1 ครูมีกระบวนการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือ นักเรียนต่อไป	4.04	0.50	มาก
5.2 ครูส่งต่อนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือไปยังบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก	3.87	0.57	มาก
5.3 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแจ้งผล การช่วยเหลือ ให้ครูที่ปรึกษาทราบ และ/หรือรายงาน การส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อผู้บริหารสถานศึกษา	4.37	0.61	มาก
รวม การส่งต่อนักเรียน	4.09	0.56	มาก
รวม ด้านกระบวนการ	4.25	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินพบว่า ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรมรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.35, S.D. = 0.60$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ด้านกิจกรรมคัดกรองนักเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31, S.D. = 0.58$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ด้านกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.22, S.D. = 0.63$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก และด้านกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.29, S.D. = 0.61$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก และด้านกิจกรรมส่งต่อนักเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.09, S.D. = 0.56$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก

3. ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ในส่วนของการประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ (Process) ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลในด้านผลผลิตของของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Output)

ผลผลิตของของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Output)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์			
1.1 นักเรียนแสดงออกถึงความรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ ฯลฯ	4.35	0.60	มาก
1.2 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.67	มาก
1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมหรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	4.43	0.59	มาก
1.4 นักเรียนปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	4.12	0.50	มาก
1.5 นักเรียนไม่นำสิ่งของหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	4.03	0.70	มาก
1.6 นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	4.06	0.58	มาก
1.7 นักเรียนส่งการบ้าน ครบถ้วนและตรงเวลา	4.15	0.59	มาก
1.8 นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้	4.21	0.56	มาก
1.9 นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ	4.31	0.66	มาก
1.10 นักเรียนใช้ทรัพย์สินและสิ่งของ ของโรงเรียนอย่างประหยัด	4.09	0.68	มาก
1.11 นักเรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	4.13	0.55	มาก
1.12 นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	4.17	0.57	มาก
1.13 นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	4.25	0.57	มาก
1.14 นักเรียนมีความอดทนต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ	4.15	0.52	มาก
1.15 นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยอยู่เสมอ	4.54	0.56	มากที่สุด
1.16 นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	4.61	0.53	มากที่สุด
1.17 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม การส่งเสริมนักเรียน	4.22	0.63	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลในด้านผลผลิตของของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Out put) (ต่อ)

ผลผลิตของของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Output)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ภูมิคุ้มกันทางใจ			
2.1 นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.51	0.57	มากที่สุด
2.2 นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์	4.13	0.80	มาก
2.3 นักเรียนไม่เสเพลสิ่งเสเพลติติ รวมทั้งไม่แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสเพลติติ	4.41	0.70	มาก
2.4 นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้	4.23	0.53	มาก
2.5 นักเรียนมีความพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง	4.25	0.54	มาก
2.6 นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง	4.55	0.54	มากที่สุด
รวม ภูมิคุ้มกันทางใจ	4.35	0.61	มาก
3. คุณภาพชีวิต			
3.1 นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม	4.50	0.66	มาก
3.2 นักเรียนพอใจกับความสามารถของตนเอง	4.27	0.59	มาก
3.3 นักเรียนพอใจกับสภาพบ้านหรือที่อยู่อาศัยของตนเอง	4.31	0.46	มาก
3.4 นักเรียนมีความสุขที่ได้ทำสิ่งที่ เพลิดเพลิน รื่นเริง สนุกสนาน	4.69	0.53	มากที่สุด
3.5 นักเรียนพอใจกับรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพของตนเอง	4.45	0.63	มาก
รวม คุณภาพชีวิต	4.44	0.57	มาก
4. ทักษะชีวิต			
4.1 นักเรียนปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	4.32	0.54	มาก
4.2 นักเรียนสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้	4.12	0.42	มาก
4.3 นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.31	0.50	มาก
4.4 นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจอยู่เสมอ	4.40	0.86	มาก
4.5 นักเรียนรู้จักตนเองว่ามีความถนัดทางด้านใด	4.13	0.69	มาก
4.6 นักเรียนรู้จักตนเองว่ามีความสามารถทางด้านใด	3.97	0.71	มาก
4.7 นักเรียนรู้จักตนเองว่ามีความสนใจทางด้านใด	4.11	0.79	มาก
4.8 นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น	4.18	0.66	มาก
4.9 นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.30	0.49	มาก
4.10 นักเรียนยอมรับในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง	4.34	0.55	มาก
4.11 นักเรียนมองตนเองและผู้อื่นในเชิงบวก	4.30	0.50	มาก
4.12 นักเรียนอาสาทำงาน/ทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม	4.28	0.56	มาก
4.13 นักเรียนชื่นชมคุณค่าของผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.53	0.57	มากที่สุด
รวม ทักษะชีวิต	4.25	0.60	มาก
รวม ด้านผลผลิต	4.33	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมิน พบว่า ผลผลิตของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.47$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.61, S.D. = 0.53$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทยอยู่เสมอ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.54, S.D. = 0.56$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ในด้านภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35, S.D. = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.55, S.D. = 0.54$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.51, S.D. = 0.57$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดนักเรียนไม่เสเพลสิ่งเสพลิตรวมทั้งไม่แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพลิตมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.41, S.D. = 0.70$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ในด้านคุณภาพชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44, S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า นักเรียนมีความสุขที่ได้ทำสิ่งที่ เพลิดเพลิน รื่นเริง สนุกสนาน มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.69, S.D. = 0.53$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.50, S.D. = 0.66$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก และนักเรียนพอใจกับรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพของตนเอง มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.45, S.D. = 0.63$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ในด้านทักษะชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25, S.D. = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า นักเรียนชื่นชมคุณค่าของผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.53, S.D. = 0.57$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดนักเรียนยอมรับในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.34, S.D. = 0.55$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก และนักเรียนปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.32, S.D. = 0.54$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก

สรุปและอภิปรายผล

1. ด้านประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความต้องการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครู มีความเห็นว่า ทุกสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องดำเนินการเข้าไปช่วยเหลือ โดยใช้กระบวนการของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้รับของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ นักเรียนได้รับการ ดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ชัดเจน

1.2 ความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นไปได้ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก และพบว่า ข้อคำถาม ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนและติดตามการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.42 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะประสบความสำเร็จได้ต้องมาจากความร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองหรือชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2546) ที่กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการช่วยเหลือนักเรียนนั้นต้องมาจากผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน และผู้เกี่ยวข้อง

ที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงจะประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

1.3 ความพร้อมและทรัพยากร จากผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมและทรัพยากร อยู่ในระดับมาก และพบว่า ข้อคำถาม บุคลากร มีความรู้และความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.57 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นไปอย่างระบบและมีประสิทธิภาพและให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

2. ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ฉบับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครู และฉบับนักเรียน ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีการจัดระเบียบสนทนาเป็นรายบุคคล ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ครูรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลในระยะเวลาที่กำหนดและใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ระบุว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นั้นครูต้องรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่ใช่ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

2.2 การคัดกรองนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า การคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน และครูมีการวางแผนการคัดกรองนักเรียน โดยการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และทำการออกแบบเครื่องมือ และบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยไม่ให้นักเรียนรู้ข้อมูลการคัดกรองว่าตนจัดอยู่ในกลุ่มใด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ระบุว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยการคัดกรองนักเรียนครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ตนเองมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบปัญหาใดก็ตามและเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับนอกจากนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนซึ่งต้องระมัดระวังในการสื่อสาร ที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

2.3 การส่งเสริมนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม และจัดตั้งชมรม/กลุ่มตามความสนใจของนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ตนเองถนัด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547)

ระบุว่า การส่งเสริมพัฒนานักเรียนนั้น เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแล เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

2.4 การป้องกันและช่วยเหลือ จากผลการวิจัยพบว่าการป้องกันและช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษา ดูแลเป็นที่ปรึกษานักเรียนด้านต่าง ๆ โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาปัญหาเบื้องต้นด้วยความเต็มใจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และคอยติดตามผลหลังดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยนำแผนการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมาปรับปรุงเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบันและจัดประชุมผู้ปกครองแต่ละภาคเรียน ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ระบุว่าเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการคือ การให้การปรึกษาเบื้องต้นเป็นการให้การช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียนโดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์โดยครูจะต้องสร้างสัมพันธ์ภาพกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจกล้าที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อครูที่ปรึกษาจะได้ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมและครูต้องใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.5 การส่งต่อนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่าการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีกระบวนการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน และส่งต่อนักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก โดยหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะแจ้งผลการช่วยเหลือให้ครูที่ปรึกษาทราบหรือรายงานการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ระบุว่า ในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการช่วยเหลือนั้นครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนหรือการคัดกรองก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับกรณีปัญหาของนักเรียน และกำหนดแนวทางในการส่งต่อนักเรียนไว้ 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น และการส่งต่อภายนอก ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

3. ด้านผลผลิตของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากผลการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ได้ให้ผลการประเมินที่ตรงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีการส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งการมีระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดผลผลิตที่ดี โดยสอดคล้องกับที่กรมสุขภาพจิต (2546) ระบุถึงประโยชน์ที่ได้รับของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใ่ว่านักเรียนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหาการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน เป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 เป็นการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งและควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ควรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนอย่างมีขั้นตอนและมีการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น ความร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะประสบความสำเร็จ

2. โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม ดูแลและนิเทศติดตามในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียวเนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนมาก และต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอให้การประเมินในครั้งต่อไปควรเน้นการโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนมีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นส์อิมเมจกรุ๊ป.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ยุทธ ไกยวรรณ. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). *การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคมเส้นทางสู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2552, 30 พฤษภาคม). *ภาวะวิกฤติของเด็กไทยในปัจจุบันก้าวทุกวินาที*. สืบค้นจาก <http://www.sahavicha.com/?name=article&file=readarticle&id=294>